Ч. 308 (13.853). Львів, пятниця 16. листопада 1934. Poeztowa opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·50 зол.
Чверторічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Конфіската „Діла“.

Вчорашнє (307) число „Діла“ підпало конфіскаті за два уступи і закінчення одного речення (4 слова) у передовій статті під наг. „Maxima cura“. Це вже 41-а з черги конфіската нашого органу в цьому році.

Припинення діяльности Товариства Прихильників Осв.ти.

Городське Староство у Львові повідомило Виділ Т-ва Прихильників Освіти, що припинює діяльність того Товариства. Одночасно Гор. Староство звернулось до голови Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, яке є табулярним власником Академічного Дому, в справі перебрання майна припиненого в діяльности Товариства.

2.000 нових поліцаїв для басейну Сари.

ЛЬОНДОН, 14. 11. ПАТ. „Дейлі Телеґраф“ повідомляє зі Сарбрікен, що адміністраційна комісія рішила зміцнити поліцію у басейні Сари двома тисячами чужинців. Перед плебісцитом комісія запросить 25 невтральних старшин. Дотепер покликала 6 старшин, 3 анґлійців і 3 норвежців. До комісії надійшло вже 500 подань, між іншим теж з Польщі.

Димісія бельґійського уряду.

БРЮСЕЛЬ, 14. 11. ПАТ. Премієр де Броквіль заявив у парляменті, що зголосив королеві димісію цілого уряду, бо між поодинокими міністрами нема згоди як здійснити господарську і фінансову програму уряду. Два міністри Сілянд та Інґеблік зголосили свою димісію премієрові ще минулого тижня. Причиною димісії господарський застій, знижка фунта штерлінґа та високі мита тих держав, які спроваджували товар з Бельґії

Політ. кола переконані, що Броквіль не вернеться до влади. Уряд створить мабуть міністр закордонних справ Жаспар, міністром народньої оборони залишиться ґен. Девез.

НЕ ВІРЯТЬ У РОЗБРОЄННЯ.

ВАШИНҐТОН, 14. 11. ПАТ. Державний секретар Гуль заявив, що Злучені Держави не вірять у розброєння. Проте американський уряд намагається довести до конвенції у справі контролі торговлі зброєю.

Викинули 21 студентів за демонстрації.

БЕРЛІН, 14. 11. ПАТ. Німецьке інформаційне бюро повідомляє з Ню Йорку, що з університету викинули 21 жидівських студентів за участь у комуністичних маніфестаціях.

Розгром комуністів у Китаю.

ШАНГАЙ, 14. 11. ПАТ. Урядові війська розгромили армію китайських комуністів коло Єншай у південно-східній провінції Гунан. Кілька тисяч комуністів попало в полон. У столиці провінції Гунан, яка була центром китайсько-комуністичної республіки, військо Чанґ-Кай-Шека розстріляло делеґата III. Інтернаціоналу на Китай Ван-Чін-Ліна.

Wyciąg z protokolu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie wiceprezes S. O Ł. Malicki, jako przewodniczący, S. O. D-r J Locker i S. O. D-r L Dworzak jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 298 czasopisma pt. „Diło“ z daty Lwów, 6. listopada 1934. do Sygn. VI. I. Pr. 592/34, na posiedzeniu niejawnem 8. listopada 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną 5. listopada 1934 przez Starostwo grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma pt. „Diło“ Nr. 298 z daty Lwów, 6. listopada 1934. zawierającego: 1). w artykule pt.: „Polityka w kooperacji“ w całości wraz z tytułem — znamiona występku z art. 170 k. k., zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w m ší j. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego p s ma inkrim owego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. grudnia 1862. Dz. p. p Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu przez tendencyjną krytykę zarządzeń władz administracyjnych w związku z reorganizacją kooperacji na Wołyniu i insynuowanie poszczególnych wniosków niezgodnych ze stanem sprawy, zapomocą publicznego rozpowszechniania fałszywych wiadomości wywołać niepokój publiczny. Według §§ 437, 489 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: L. Malicki w. r. Protokulant: Mgr. Sołtysik w. r. Za zgodność: Janowicz kier. sekret.

В 25-ліття боротьби.

СВЯТКУЙМО ЮВИЛЕЙ „ВІДРОДЖЕННЯ“

Сто літ минає, відколи на наших землях загомоніли перші слова тверезости і світлі пророчі поклики апостолів тверезости. Двацятьпять літ, відколи до цієї боротьби стануди зорґанізовані ряди відродженців. Постійна муравлина праця, безперервний труд довели до того, що наш нарід прозрів та двигнувся з темряви алькоголізму, що в ній безпросвітно стогнав від століть, закований у тверді кайдани страшних руйнуючих налогів. Не даремні були зусилля жмінки борців, вони довели до того, що нарід зрозумів, яким жахливим злом є для нього алькоголь і нікотина, пізнав їх руйнуючий вплив на душу, тіло й майно людини. Зокрема пізнав він цих ворогів людства як одну з важних перешкод в осягненні волі й добробуту.

І саме це поширення свідомости — головний осяг протиалькогольної пропаґанди, що її вело ціле чвертьстоліття Т-во „Відродження“. Під впливом цієї праці настав масовий зрив громадянства до боротьби з коршмами, змагання до переміни старого алькогольного побуту, отверезіння цілого нашого щоденного життя.

Оце настав двацятьпятьлітній ювилей організованої боротьби зі страшними шкідниками нашого народу. На відсвяткування цього ювилею Головна Рада Т-ва „Відродження“ призначила **день 25-го листопада ц. р.** Але ми не влаштовуємо цього дня торжеств, величніх назверх і не призначуємо його на спочинок та тріюмфи, тільки на поширення нашої праці, розведення пропаґанди через розбудження свідомости й сумління громадянства. В тому дні в цілому краю в церквах відбудуться протиалькогольні проповіді, в читальнях „Просвіти“, кружках „Рідної Школи“, по всіх громадянських культурно-освітніх товариствах, школах та інших важніших установах відбудуться протиалькогольні виклади. У Львові уладжує Головна Рада Т-ва „Відродження“ святочний виклад, получений з виставою протиалькогольних образів, а подібні виклади відбудуться і по всіх читальнях на передмістях; вечором відбудеться вистава аматорського гуртка Т-ва „Відродження“.

Українське Протиалькогольне Товариство „Відродження“ взиває громадянство до масової участи у відродженецьких ювилейних святах у Львові та краю. Тільки масовою участю та масовим приступленням у члени нашого Товариства наше громадянство дасть доказ, що розуміє вагу боротьби з алькоголізмом та нікотинізмом — нашими відвічними ворогами та бажає собі подвигнення. В ювилейному році станьмо всі до боротьби з отрутами, що поневолюють духа, руйнують тіло й майно та з вільної, розумної людини роблять безвольного, всіми визискуваного раба. Святкуймо ювилей „Відродження“!

Головна Рада Українського Протиалькогольного Товариства „Відродження“.

Чи і коли дійде до французько-італійського порозуміння?

Прага, листопад, 1934.

Французько-італійське порозуміння це одно із найважніших, а разом з цим і одно з найбільше складних питань міжнародного життя сучасної Европи. Його остаточна розвязка безперечно багато в дечому змінилаб загально-европейську ситуацію, а особливо звільнила би сильне напруження в Середущій Европі. Заключення французько-італійського порозуміння мусілоб мати теж рішаючий вплив на політику Німеччини, а дехто навіть думає, що воно примусилоб її навернутись до співпраці з Женевою. Не бракує теж і такої думки, що французько-італійське порозуміння було би загальним ослабленням т. зв. ревізіоністичного бльоку з одного боку та посереднім чинником до французько-німецького порозуміння з другого. І якіб там не були менше чи більше оправдані сподівання позитивних наслідків цього порозуміння, одно треба нині ствердити, що — вже сама можливість такого порозуміння при загальних напрямних політичних інтересів Франції й Італії та при їх дотеперішньому так часто розбіжному відношенні до основних питань европейської політики, це один із найбільших успіхів політики Барту. Правда, нині не можна нічого певного сказати про те, чи концепція цього порозуміння булаб Барту вдалася, але одно можна рішуче ствердити, що — марсельський атентат дуже пошкодив проведенню такого порозуміння. Не лише тим, що не стало Барту та що цілу справу мусіли внаслідок марсельської події відсунути, але головно тому, що марсельський атентат спровадив на горизонт майбутнього французько-італійського зближення якісь темні хмарки. Про це виразно не говориться, але це відчувається. Взагалі тло марсельського атентату ще не зовсім ясне, а про поїздку Ґембеша до Риму й до Відня не одне говорять. Не диво тому, що загально панує нині така думка, що для трівкого і „солідного“ порозуміння між Італією і Францією треба відповідного часу, бо всякий поспіх міг би цілій справі тільки пошкодити.

Питання, що спільно торкаються Італії та Франції можна поділити на дві ґрупи: на европейські та африканські. Поладнання африканських питань не тяжке і для їх вирішення не треба булоб аж поїздки Лявала до Риму. Така є думка Парижа і Риму. Важніші і тяжчі є европейські питання. Вся трудність остаточної розвязки цих питань, розвязки, яка цілковито усувулаб усі перешкоди порозуміння обох держав, є з одного боку відносини між Італією й Югославією, а з другого між Францією та Югославією. Приймім, що дійшло би до порозуміння між Францією та Італією, а рівночасно з цим приймім й те, що відтак прийшло би до непорозуміння між Італією та Югославією. Якуж вартість мало би тоді італійсько-французьке порозуміння? Ніякої, бо всім нині ясно, що Франція не може зійти зі шляху приязни з Югославією.

Італійсько-французьке порозуміння є можливе лиш тоді, коли буде цілковито підготована гармонійна згода політики Італії й Франції з політикою Югославії. Чи є це можливе — тяжко нині сказати, на кожний випадок тяжко про це говорити, доки не вияснеться атмосфера, занечищена димом з револьверу марсельського заговірника.

На італійсько-французьке порозуміння, так би мовити, ждуть і тому не диво, що нема дня, щоб европейська преса не принесла з приводу цього якихось цікавих ґльосів, комбінацій то-що. І так загально говориться, що в Римі панує думка, що заслугу в можливости італійсько-французького порозуміння має італійська концепція т. зв. пакту чотирьох. У Парижі знову навпаки. Там загально панує така думка, що колиб Італія ще й нині пробувала підходити до італійсько-французького порозуміння з вихідної точки пакту чотирьох, то згори треба рахуватися з повною невдачею. Франція стоїть на тому становищі, що все, що спирається на концепції ревізіонізму унеможливлює всяке порозуміння. Чи й Італія стане на такому становищі не знати. Заява, яку дав Мусоліні угорському урядові після своєї міланської промови і голоси італійської преси з приводу візити Ґембеша в Римі, дають нам право думати про щось інше

М—н.

Голод на Україні був зорґанізований.

НЮ ЙОРК, 2. листопада (Вл. кор.) З нагоди побуту д-ра Аменеде в Ню Йорку у липні ц. р. відбулася конференція представників ріжних церков для зорґанізування акції проти дальшого голоду на Україні. Тоді вибрали відповідний комітет, який мав у першу чергу наперед провірити, чи на Україні справді лютує голод. Саме перед тижнем комітет устійнив через відповідні американські урядові кола, що в минулому році голод на Україні поширився на великі розміри. В неділю 21-го жовтня помістив „Ню Йорк Таймс“ у своїм літературнім відділі обємисту рецензію нової книжки Віліяма Чемберлена, недавнього кореспондента щоденника „Кришен Сайнс Монітор“ з Бостону. Книжка називається „Російський залізний вік“, обіймає 400 сторінок друку, коштує 4 дол. і появилася заходами накладні: Литтл. Бравн і к-о в Бостоні. В Нюйорській прилюдній міській бібліотеці її ще нема. Але з рецензії Доналда Едамса в „Таймсі“ можна докладно познайомитися зі змістом праці Чемберлена. Чемберлен виїхав до СССР як великий прихильник совітської ідеї, перебув там 12 літ і виїхав перед пів роком зовсім розчарований. Він признає великі осяги совітської системи на полі техніки та освіти, але беззастережно критикує він Совіти за безцеремонне приноровлення у практиці гасла: „Ціль освячує засоби“. І в тому місці наведені слова книжки Чемберлена: „Ось такі більші насильства, як лікбідація самостійних селян („кулаків“), як кляси, **державою зорґанізований голод** і переслідування інтеліґенції мають дуже шкідливі наслідки, що йдуть далеко поза безпосередні жертви. Вони роблять суспільність брутальною, бо вчать її глядіти на ті жертви байдуже, або навіть ще й приплескувати“.

Чемберлен не вірить, щоб — по словам Леніна — „держава щезла і залишила волю населенню. Це тому важко, — міркує автор — що партія при кермі користується великими привілеями. Совіти і ҐПУ перемінилися в нову клясу чи касту володарів, яка ніколи добровільно не зіллється з широкими масами громадян. Чемберлен перечить також тому, начеб у Совітах не було безробіття. Це так тому, що видатність праці тамошнього робітника дуже мала, крім того тепер уряд робить інвестиції, отже потребує виїмково багато робітників при нових будівлях, а понад те все, коли кого проганяє уряд з роботи, то відбирає йому хлібову карту і така людина засуджена на голодову смерть. Зрештою робітник дістає ледви прожиток у харчівні, тому хто лише може, шукає роботи.

Найбільше негодує автор на примус, наложений на селян вступати в колективи і дуже гостро критикує офензиву проти непокірних селян в рр. 1932—1933, ведену в формі до дрібниць випрацьованого пляну, щоб приневолити селян голодом до здачі. Тоді вигинуло 10 відсотків населення.

Всі повище згадані страхіття потверджує ґрафиня Олександра Толстой, донька Льва Толстого з Ясної Поляни. Вона перебула цілу революцію під Совітами, мала привілей заложити в Ясній Поляні школу імени свого батька і вчити там дітей по свому уподобанні, але і їй вкінці остогидло таке життя і вона рішила „більше не брехати“. Але все таки підступом дістала пашпорт і виїхала за границю. Тепер вона в Америці і саме недавно появилася її протибільшовицька книжка п. н. „Я працювала для Совітів“

—o—

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З 16. ЛИСТОПАДА 1934.

Д-Р ЕВГЕН ОЛЕСНИЦЬКИЙ 24

СТОРІНКИ З МОГО ЖИТТЯ.

XII. НАЦІОНАЛЬНІ ВІДНОСИНИ В ТЕРНОПОЛІ Й НА ПОДІЛЛІ.

За ввесь час мого восьмилітнього побуту в Тернополі не було в самім місті слідно якогобудь руського національного руху, або живіших проявів національного життя. Інтеліґенції руської було небагато. Крім згаданих вже мною учителів з ґімназії руської народности, була ще горстка руських інтеліґентів духовних і світських. Парохіяльне духовенство було репрезентоване парохом і двома сотрудниками, які рівночасно виконували обовязки катехитів у школах реальній і народніх, як також в учительській семинарії. Парохом і рівночасно тернопільським деканом був о. Василь Фортуна, соймовий посол з тернопільського повіту, людина тяжка, що не проявляв поза церквою ніякої ширшої діяльности. Міщани не любили його, підозріваючи його в матеріялізмі; з місцевою інтеліґенцією не жив зовсім та взагалі уважали його невідповідним на становище пароха в Тернополі. Він не був ніякою противагою супроти дуже агресивного латинського духовенства, а тим менше проти єзуїтів, що вміли дуже зручно притягати руське міщанство до костела й опісля винародовлювати. При кінці 80-их чи 90-их рр. умер Фортуна і на його місце прийшов о. Володимир Громницький, людина дуже рухлива і повна ініціятиви, що направив багато з того, що попередник занедбав; він вніс у міщанство життя, свідомість та орґанізацію. Взагалі руське міщанство в Тернополі було найсильніше і найліпше зорґанізоване з усіх східно-галицьких міст. За це забрали москалі, займивши Тернопіль, о. Громницького і запроторили на Сибір, де він і досі карається. Парохіяльними сотрудниками були за моїх часів: о. Северин Навроцький, опісля парох у Шляхтинцях, родиннім гнізді Барвінських та о. Евген Алексевич, опісля парох у заліщицькім повіті; оба були характерні люди, та мало рухливі. Оба вже нині не жиють.

Не ліпше стояла справа з світською інтеліґенцією. Була навіть доволі численна громадка урядовців руської народности при суді, дирекції скарбу, в уряді податків та в інших урядах і учителів у народніх школах, але вони не визначалися ані свідомістю, ані будь-якою ініціятивою в національних справах.

У другій половині 70-их рр. прийшов до Тернополя на президента окружного суду русин Лукиліян Криницький, що був вибраний в 1873 р., як був прокуратором у Самборі, русинами послом до державної ради; та він як русин завів їх зовсім у надіях. В політиці був нулею і вкінці перейшов до поляків. Таксамо в Тернополі нічим не ріжнився від поляка і з його високого урядового й суспільного становища не було для русинів найменшого пожитку. Його син, Богдан, що йшов у ґімназії одним роком нижче від мене, був опісля віцепрезидентом суду в Станиславові і був у 1908 р. вибраний при помочі уряду й поляків соймовим послом з богородчанського повіту. Здеклярувавши себе сторонником Дудикевича, який стояв тоді у компромісі з поляками, на цій основі перепер себе і своїх партизантів до сойму; москвофіли ставили його кандидатом на члена Краєвого Виділу. Та він не міг удержатись супроти кандидата українців — Кивелюка. Опісля Б. Криницький в короткім часі помер у розмірно молодих роках.

Був ще тоді при суді на становищі прокуратора русин Логинський; але і з нього не було русинам пожитку. Бо хоч не випирався свого руського походження, то й не маніфестувався як русин і говорив усе по польськи.

Так низько стояла тоді національна свідомість між руською інтеліґенцією! Майже всі світські русини були жонаті з польками, в їх домах говорили лиш по польськи, діти вихо-

Заклик Української Парляментарної Репрезентації.

1) Прохаємо управи захоронок, захистів, приютів і бурс подати до кінця місяця листопада ц. р. до канцелярії УПР на адресу посла Дмитра Великановича, Варшава — Сойм, точні цифри одержаних допомог у готівці чи натураліях від державних або самоуправних установ, докрема за рік 1933. й окремо за рік 1934. Бажані також матеріяли щодо незаконного обтяжування наших установ, церкви і поодиноких громадян оплатами за суспільне обезпечення.

2) Прохаємо рівночасно наших членів громадських та повітових урядів подати на ту саму адресу точні дані, яку суму з фонду праці зужито на направу доріг і мостів на теренах східних і південних воєвідств та в якій мірі мали при цьому зарібок наші люди в порівнанні до інших, а саме як підприємці, дорожники, довні робітники.

ПРЕЗИДІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ

КУДИ ЦЕ ВЕДЕ?

(З ПРИВОДУ ПРЕСОВОЇ КАМПАНІЇ ОУН ЗА КОРДОНОМ.)

Лист із Праги.

У вересні 1934 р. відбулися в Празі арешти деяких членів ОУН. Декого з них чехословацька влада рішила вислати за межі держави.

Не знати, що було головною причиною цих арештів. „Українське Слово“, париський орган ОУН, в ч. 78 з 21. жовтня подає кілька здогадів для вияснення причин видалення діячів ОУН з чехословацької території. „Укр. Слово“ бачить причину арештів членів ОУН у Чехословаччині в наближенні ЧСР до СССР та в польських інтервенціях. Іншу причину ліквідації ОУН находить „Українське Слово“ у внутрішніх відносинах Чехословаччини, бо, мовляв, — „від двох років помітний сильний вплив українських націоналістів на населення Закарпатської України та щораз більший зріст того небажаного чехам впливу“ (ч. 78).

Можна думати, що діячі ОУН, вислані з Чехословаччини, самі **добре знають**, чому це декого з них, після 10-літнього перебування на території ЧСР, видалено за межі республіки. Але вони обмежуються здогадами і за головну причину репресій проти них у ЧСР уважають —„доноси“ українських емігрантів, своїх політичних противників. „Українське Слово“ пише, що нібито ОУН у Чехословаччині „доносили“ українські соціял-демократи та соціялісти-революціонери та особи, приналежні до інших українських політичних і громадських організацій:

„Взагалі чехи були просто засипувані доносами й отверто про це заявляли, зокрема також при останніх арештах, подаючи навіть прізвища доносчиків“, — так пише названий націоналістичний часопис. Чомуж „Українське Слово“ не подасть **імен** тих „доносчиків“, коли вони редакції того органу відомі? Дуже „джентлменська“ метода, що вбиває „двох зайців“: кидає ганебне обвинувачення на українські організації в ЧСР, але так, що й до судової розправи тяжко дійти з авторами тих наклепів, бо „Укр. Слово“ пише дуже загально, що на націоналістів у ЧСР доносили „ес-деки, ес-ери і т. д.“

В той спосіб провідники ОУН за кордоном хотять на репресіях проти них у ЧСР зробити ще й політичний капітал. Їм і на думку не приходить шукати поліційних конфідентів напр. унутрі власної організації. Бо вже де як де, а в ОУН такі випадки бували. Процеси Р. Барановського та інші процеси показали кожному сліпому, що там такі явища можливі.

Шукання „невістки“, що буває „завжди винна“, належить до спеціяльности преси ОУН. Перед ними — всі „винні“. Українські націоналісти шукають винуватців чеських репресій проти них між українцями. Але не ставлять собі питання, чому це тільки наприкінці 1934 року чеська влада ліквідувала ОУН на території ЧСР. Адже, якщо були доносчики між українськими емігрантами р. 1934, то вони мусіли бути і сім років тому, коли почала в Празі виходити „Розбудова Нації“!

„Значить, справа не в „стосах доносів“, як пише „Українське Слово“, а в загальній зміні політики ЧСР щодо емігрантів — фашистівського та комуністичного напрямку.

Коаліційний уряд Чехословаччини взявся дуже енергійно до своїх місцевих фашистів і комуністів, то, природна річ, дійшов і до емігрантів-екстремістів.

„Реveляції“ „Українського Слова“ з приводу видалення членів ОУН з Чехословаччини, кидання навмання ганебних обвинувачень супроти немилих націоналістам політичних та громадських організацій в ЧСР, — все це свідчить про **нездорові відносини** в рядах ОУН. Чи цими методами очорнювання, наклепів, безпідставних обвинувачень проти українців інших напрямів ОУН збільшить і зміцнить свої ряди?

Напевно ні! Прочитавши до кінця всю цю писанину „Українського Слова“, ставиш собі питання: чи не кермує цією протиукраїнською розкладовою пресовою кампанією ОУН якийсь новий, ще незнаний, Барановський? Все може бути. Бож система „політичної роботи“ ОУН лишилася та сама. А при такій системі Азефи й Барановські почувають себе, як риба у воді.

К. О.

Хто відповідає за „Народній Дім“?

Про внутрішні спори серед „русских“ та їх відклики до влади.

І в найкращій родині бувають непорозуміння, особливо, коли скрута велика і грозить небезпека повної катастрофи. І серед найбільш здисциплінованих членів банди повстає інколи гризня за поділ наживи. Та ніхто таких проявів не бере поважно, бо відомо, це буря у склянці води. Спільний інтерес наказує замирення і згоду, бо інакше руїна неминуча. Буває й таке, що інколи така сварня спільників, це тільки лиха комедія, щоби несвідомим пустити тумана в очі.

Тому, коли чуємо, що у москвофільській рідні поміж групою Бачинського-Слизюка „Сторонніцтво Народнего Дому“ — як їх зове польська преса — і РСО повстала якась распря, не можемо цього брати поважно. Це гризня за останки добичі, якої щораз менше і незабаром зовсім не стане. До цього повстав новий предмет спору у звязку з недалекими виборами до парляменту. З двох десяток москвофільських „діячів“, що сидять у „центрі“, мабуть кожний є кандидатом на посла або сенатора і кожний намагається переліцитувати своїх суперників з одного боку в офертах „льояльности“ під адресою поляків, з другогож боку у заявах про вірність „русскій ідеї“ — під адресою рядових москвофілів. Вкінці марево катастрофи, що загрожує усім москвофільським установам, морозить їх керманичам кров і тому завчасу вже одні звалюють вину на других, хоча ніхто не рішається відійти від жолоба, поки на його споді є ще бодай трохи січки.

Стара, добре знана, несмачна гра, обрахована на ловлю темних душ і обманювання мас.

Тому треба ще раз з притиском підкреслити, що за все, що досі діялося і діється в „Народньому Домі“ у Львові чи якійнебудь іншій москвофільській установі, відповідальними не є лише ті одиниці, які там хвилево господарили, а ціла організація РСО — „Русска Селянска Организація“ як така і всі її визначні діячі, котрі у цій організації мають рішучий голос, а навіть усі, що взагалі до тої організації належать та її так чи інакше підтримують. Вони відповідальні тому, що від тих людей, на яких тепер звалюють усю вину за спричинену катастрофу, не тільки ніколи впродовж „товстих літ“ не відмежувалися, а навпаки завсіди з ними прилюдно при всяких нагодах, маніфестаційних „торжествах“ чи закулісових політичних ходах **солідарно** поступали і співділали, засідаючи навіть разом у ріжних комітетах чи кандидуючи з одної і тої самої листи аж до останніх часів.

Що більше — на партійні цілі приймали навіть гроші від тих, що завідували народнім майном. „Пособія“ виплачувані комісарем „Н. Дому“ з фондів установи на партійну пресу РСО, на москвофільські кандидатури, на дорогу та збори поодиноким агітаторам — це загально відома справа, що була вентильована навіть на судовій салі.

Цю солідарну відповідальність усіх „русских“ з РСО треба рішуче ствердити, коли хто хоче справедливо глядіти на ту їх нинішню нібито внутрішню сварку, яка доводить навіть до взаємних доносів перед владою та до накликування влади проти — вчорашніх своїх найближчих друзів. Очевидно, що наші „русскі“ ніколи не признавали тої правди, що найбільшою вартістю кожної народньої установи є збереження її самостійности та оборона перед усякою, якоюнебудь, пресією ззовні. Що вартна установа,

вувалися в польськім дусі. Похвальний під цим оглядом випадок становив між урядовцями тодішній судовий адюнкт Лев Шехович, нині сеніор Ставропігії. Свідомий українець, а при тім людина відважна і готова все постояти за українську справу. Та як молодий адюнкт не міг мати тоді ще ані більшого впливу, ані ширшого круга ділання. Ще менший круг ділання був у дрібних маніпуляційних урядників судових або податкових, між якими була також якась частина русинів мало свідомих, що говорили дома переважно по польськи.

Між учителями народніх шкіл було кількох русинів, та кожний з них відмінного характеру. Один старої дати учитель, подібний потрохи до типу старих дякоучителів, Киричинський, умер уже в початках 70-их рр. Другий — Северин Загайко, належав до ряних москвофілів, був великим приятелем редактора „Слова“ Площанського та вкінці покинув школу і став начальником агенції „Общо-рольничого Кредитового Заведенія“ в Тернополі. Та його син, наш товариш Лев, був уже українцем і „громадянином“; і хоч мав за це великі неприємности від батька, передплачував „Правду“, з якою мусів критися і читав українські книжки. Найцікавішою фігурою був учитель, пізніше директор міської головної школи — Юрій Ґецев. В початку був він москвофілом, як і його вище вже згаданий брат Онуфрій, та відтак, увійшовши в ближчі звязки з Барвінським, почав себе маніфестувати українцем. А коли Барвінський заінавґурував опісля так звану „нову еру“, — великим її прихильником і безкритичним та безмежним поклонником Барвінського. Був він знаний з того, що налогово говорив неправду, якою суґерував себе сам у той спосіб, що сам вірив у те, що говорив. Був знаний також з того, що в неймовірний спосіб прибільшував прикмети людей собі симпатичних, або собою протеґованих, а спеціяльно щодо Барвінського оповідав людям неймовірні річи про його впливи і значіння, чим осмішував його і себе. Була це „ходяча труба“, яка розносила по цілім світі всі дійсні й вимагіновані подвиги Барвінського. Зрештою брав він живу участь у тернопільських установах, їздив з Барвінським по читальнях та в пізніших часах дописував також до „Руслана“, якого напрямові був завжди дуже вірний. Помер у дорозі, їдучи через Угорщину до Абації — Управителем народньої школи на микулинецькому передмісті був русин Сеник, що ще досі живе, який займався також господарством, передовсім пасічництвом. В організації „Сільського Господаря“ брав участь у секції пасічничій і в тому напрямі має свої заслуги. Діти свої виховав на свідомих українців.

(Далі буде.)

яка стає предметом торгу, заплатою, за яку можна кожночасно купувати продажні душі?! Відома річ, що й польські санаційні діячі, стоячи на чолі якоїнебудь установи, стараються зберегти її організаційну самостійність і незалежність щодо праці від кожночасного уряду. Роблять це для добра установи, без огляду на свої політичні переконання.

У нашому минулому, якщо мова йде про „Народній Дім" у Львові, маємо також гарні приклади таких зусиль наших діячів, щоби зберігти незалежність тієї установи від впливів і натисків із зовні. Ось коли австрійський уряд заявив готовість передати „Н. Дім" силою своєї влади „народовцям" (українцям), ті завдяки рішучому виступові найвизначніших своїх провідників, особливо д-ра Ом. Огоновського, відкинули таку пропозицію влади і такий спосіб поладнання справи, що право народу посідати своє майно, влада вигравала би як політичний хабар і тимсамим нівечила престіж установи.

Як зовсім інакше поводяться наші сучасні „галіцкіе русскіе"! Вони за ціну права невідповідальної експльоатації народнього майна готові були б служити комунебудь, аби тільки мати джерело наживи. Мало того: допровадивши те майно до руїни, коли побачили, що ґрунт западається їм під ногами, діячі РСО не знають ніні іншого виходу, як лише звертатися раз у раз до влади з дикими претенсіями, щоби влада заплатила за все те, що вони прогайнували, і таким чином звільнила їх від відповідальности за їхні зловживання! РСО давало все п. Михайлові Бачинському фікцію громадсько-політичної підпори. І коли нині РСО виступає проти М. Бачинського та його зловживань, то деззвує само себе і домагається батога на себе. Гра зовсім ясна: коли вже близький кінець Бачинського всім очевидний, РСО скидає з себе відповідальність і скидає її виключно — на владу.

Відповідальности з себе все одно не скинуть. За долю „Народнього Дому" відповідальні всі москвофіли, розтрата й банкротство тої установи — це вина всіх їх. Нинішнім криком не відбудують теж руїн тих народніх установ, які вони загирили, не піднімуть теж себе з дна, на яке зіпхнуло їх життя народу. **Р. П.**

Напрямні діяльности нового французького уряду.

ПАРИЖ. 14. 11. ПАТ. Вчора пополудні почалося засідання французького парляменту. На засідання прийшли майже всі міністри з прем. Флянденом.

ЗАЯВА ПРЕМ. ФЛЯНДЕНА.

Прем. Флянден відчитав заяву уряду в палаті послів, міністер справедливости Перно одночасно у сенаті. Хід думок цієї заяви такий:

ПЕРЕМИРЯ МІЖ ПАРТІЯМИ.

Перемиря між партіями істнує. Доказом — новий уряд. Перемиря накладає обовязок негайної акції для добра Франції і республики.

Франція бажає миру, який треба постійно здобувати. Мир спирається на силі і праві. Наші союзи поширимо і зміцнимо народню оборону. Справедливість міжнароднього права відшукаємо в Лізі Націй, яка є для втомлених комбатантів рівнозважником за посвяту.

УРЯД ПОБОРЮВАТИМЕ ДИКТАТУРУ.

Французьку республику будемо боронити перед революцією і диктатурою. Не будемо зберігати ні привілеїв ні незайманости. Зміцнення авторитету уряду є необхідною справою. Вдержання єдности уряду є необхідною умовиною. Коли ця єдність буде неможлива в рамцях теперішніх парлям. установ, не завагаємося покористуватись засобами, які дає урядові конституція. Одначе сподіємося, що парлямент буде співпрацювати над відродженням народу. Цю акцію розпочав прем. Думерґ, за що йому висказую подяку.

ПРАЦЯ НАД БУДЖЕТОМ.

Недобір буджету зменшено. Уряд буде домагатися від парляменту, щоби обмежив свою ініціятиву у справі державних видатків та приняв якнайскоріше державний буджет на 1935 р.

ЗАБОРОНА ДЕМОНСТРАЦІЙ.

Уряд вдержить лад на вулицях, хоч фракції провокують заворушення. Держава не злякається ні не уступить перед діяльністю фракцій.

ОБОВЯЗОК УРЯДОВЦІВ.

Служба державі крім прав накладає теж обовязки. Уряд домагається, щоби службовики не нарушували закону.

ЗМІНА КОНСТИТУЦІЇ

Зміна державного ладу необхідна. Від зміни конституції зависить доля уряду. В найближчому часі парлямент переведе дискусію над виборчою реформою. Надзвичайна сесія поладнає буджет на 1936 р.

БОРОТЬБА З ЕТАТИЗМОМ І БЕЗРОБІТТЯМ.

Система удержавлення підприємств збанкрутувала. Одначе наглий зворот від етатизму до свобідної господарки закінчився би великою катастрофою. Тому уряд буде контролювати всі ділянки господарського життя, щоби зменшити кошти продукції і зрівноважити ціни закупу з продажною ціною, оживити торговлю і запевнити збут хліборобським продуктам.

Уряд буде боротися з безробіттям, яке є моральною і матеріяльною руїною для Франції. Тому обнижить відсоткову стопу, щоби оживити господарське життя. Головним завданням уряду забезпечити французьким робітникам працю у Франції.

Уряд вдержить стабілізацію франка і буде боротися з перешкодами для закордонної торговлі.

ПОКЛИК ДО СПІВПРАЦІ.

Уряд, відповідальний перед комбатантами і молоддю, докаже, що суспільні установи вищі від всяких форм диктатури. Тому уряд і парлямент повинні обєднатися для спільної цілі.

ЗАЯВА ДЛЯ УРЯДУ.

По дискусії над заявою уряду палата послів висловила заяву довіря урядові 423 голосами проти 118 голосів.

За заявою голосували радикали і центрові партії, проти уряду соціялісти і комуністи. Здержалися від голосування неосоціялісти і деякі посли правиці.

ПРАВНІ ІНФОРМАЦІЇ.

Віддовження хліборобства.

I

Вже появився декрет президента про конверсію та управильнення хліборобських довгів, (Денник Законів з 28. жовтня ц. р. ч. 94 поз. 841). Суттєві постанови цього декрету такі:

ХЛІБОРОБСЬКІ ДОВГИ.

Хліборобським довгом є довг **посідача сільського господарства**, який повстав з: 1) купна або аренди сільського господарства; 2) векселевої або іншої поруки. Крім того декрет каже здогадуватися, що кожний довг **посідача сільського господарства є хліборобським** довгом (стаття 1).

ХТО Є ПОСІДАЧЕМ?

Посідачем сільського господарства є його 1) власник, 2) арендар та 3) ужитковець.

СІЛЬСЬКІ ГОСПОДАРСТВА Й ЇХ ПОДІЛ НА ТРИ ГРУПИ.

До сільських господарств зачислює закон не тільки рільні, але також лісні, городові, насінні, годівельні, бджільні і рибні господарства.

Промислові заведення і варстати хліборобів вважає декрет складовою частиною сільського господарства (стаття 2).

Декрет ділить сільські господарства на три групи (А, Б, Ц), яким признає більші і менші полекші.

1) До першої групи А зачисляє всі сільські господарства, яких простір доходить від 1 до 50 гектарів. У деяких округах міністри скарбу і хліборобства можуть зачислити господарства простором від 50 до 100 гектарів до першої групи А. З цією метою оголошують відповідні розпорядки.

2) До другої групи Б господарства простором від 50 до 500 гектарів. Крім того в деяких округах міністри скарбу і хліборобства можуть зачислити до цієї другої групи теж господарства простором від 500 до 1000 гектарів.

3) До третьої групи Ц зачисляє декрет всі господарства простором понад 500 гект. різ.

Совіти розбудовують жидівську самоуправну країну.

Як відомо, Совіти проголосили у травні цього року країну Біро-Біджан на Далекому Сході, недалеко Манджу-Ко, самоуправним жидівським краєм. Це край ще зовсім дикий і тому багато жидів, що туди виїхали, небаром покинули Біро-Біджан. Але всеж є там вже яких 10.000 кольоністів жидів, котрі займаються переважно хліборобством. Вони там мають право мати свою владу і школи та користуватися своєю мовою, себто німецьким жаргоном.

Тепер Москва хоче помогти жидам у Біро-Біджані поселити там у короткім часі 4.000 родин, або до 20.000 осіб, теж переважно як хліборобів. Для них вже очищують землю, будують дороги й села, а навіть міста. Нові жиди-кольоністи дістануть там всякі полекші, щоб лиш їм дати змогу поселитись і загосподаритись.

Москва заохочує жидів з цілого Совітського Союзу їхати в Біро-Біджан. Одначе охочих ще нема багато через те, що досі багато відти верталося і тому теж, що це близько Манджу-Ко і в разі японсько-совітської війни Біро-Біджан міг би також стати тереном воєнних операцій.

—о—

Вбивство пресового маґната.

ШАНГАЙ. 14. 11. ПАТ. Сім озброєних бандитів напало на самохід китайського пресового маґната Ше-Ліян-Цай і вбили його та зранили секретарку. Дружина і син втікли.

Городове господарство, просторо́м до 50 гектарів, ведене на торговельний лад, може зачислити розeмний уряд до другої групи (стаття 3 уст. 1 і 3).

ЯКИМ ДОВГАМ ПРИЗНАЄ ДЕКРЕТ ПОЛЕКШІ.

Декрет зменшує висоту довгу, відсотків, змінює речинці платности, переміняє короткоречинцевий довг на довгоречинцевий, але тільки тих хліборобських довгів, які хлібороби затягнули до 1. липня 1932 р. (стаття 4).

Згадані полекші себто обнижка довгу і відсотків, пересунення речинців сплати довгу прислуговують не тільки головним довжникам, які дістали гроші, але також хліборобам, які „учили за головного довжника (стаття 5).

ДОВГИ, ЯКИМ ДЕКРЕТ НЕ ПРИЗНАЄ ПОЛЕКШ.

Полекші декрету не торкаються ні довгів в вірительностей:

1) державного скарбу;
2) установ суспільних обезпечень;
3) самоуправних установ;
4) Польського Банку;
5) установ довгоречинцевого кредиту;
6) банків, підприємств і державних та комунальних установ;
7) комунальних кас ощадности, Галицької Каси Ощадности у Львові й Української Щадниці в Перемишлі;
8) громадських позичково-ощадностевих кас;
9) кредитових кооператив, членів тих ревізійних союзів, що їх вичислить міністр скарбу окремим розпорядком.

Одначе декрет знає теж виняток, а саме: Хліборобські довги у згаданих банках і установах матимуть полекші тоді, коли ці банки й установи набули довги по дні 1. липня 1932 р. від приватних осіб та інших, невичислених тут установ.

Далі полекші не прислуговують довгам, які повстали:

1) за винагороду за працю (домашній службі, хліборобським робітникам і т. д.);
2) за заплату ремісникам;
3) за аліменти (заплата нешлюбним дітям, дружині і т. д.).

РОЛЯ РОЗЕМНИХ УРЯДІВ.

Роземний уряд рішає:

1) до якої групи зачисляється сільське господарство;
2) чи довг є хліборобський;
3) коли довг повстав;
4) хто взяв гроші;
5) про переміну короткоречинцевих довгів на довгоречинцеві;
6) про угоду довжника з вірителями та ліквідацію збанкротованих господарств. Словом роземний уряд рішає про всі справи, тісно звязані з віддовженням хліборобства.

ЩО ДІЄТЬСЯ З ПРАВОСИЛЬНИМИ СУДОВИМИ ДОВГАМИ.

Декрет признає теж усі згадані полекші довгам тих довжників-хліборобів, яких сплату вирішив уже суд правосильним присудом. Те саме діється з довгами, що їх сплату хлібороб-довжник поладнав зі своїм вірителем угодою (стаття 10 і 11).

СПЛАТА ДОВГІВ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ.

Першою полекшою, яку признає декрет хліборобам довжникам, це змога сплатити довг понад 500 зол. (не нижче!) цінними паперами а не грішми. Цінні папери, якими можна сплачувати довг та означення ціни (курсу), по якій ці папери можна купити, буде означувати міністр скарбу з міністром хліборобства. В чомуж скривається ця полекша? В щоденному житті буде виглядати так: Міністр скарбу може рішити, що довг можна сплачувати заставними листами деяких банків. Ціну такого заставного листа нпр. на 100 зол. може устійнити міністр скарбу на 95 зол. І ось коли хлібороб-довжник купить таких пять заставних листів, кожний на 100 зол. по ціні 95 зол. (5 × 95 = 475) заплатить за них 475 зол. і ними може заплатити 500 зол. довгу. Користь для довжника така, що користає при сплаті довгу цінними паперами на ріжниці курсу цих паперів.

Довжник може сплачувати не тільки хліборобський довг, але також відсотки, провізії, кошти та інші належитости від довгу, належні до дня 1. листопада ц. р. Довжник може сплачувати цінними паперами не тільки цілий свій довг, але також умовлені сплати.

Довг можна буде сплачувати цінними паперами тільки до трьох років від оголошення декрету себто **від 28. жовтня 1934 р. до 28. жовтня 1937 р.**

Міністр скарбу означить папери, якими можна буде сплачувати довг не тільки приватним вірителям, але також державним, самоуправним та приватним банкам, кредитовим кооперативам (райфайзенкам і касам Стефчика) і залеглі податки державному скарбові.

КОЛИ РОЗЕМЧИЙ УРЯД НЕ ПРИЗНАЄ ПОЛЕКШІ.

Роземчий уряд може рішити, що хліборобського довгу не можна сплачувати цінними паперами, коли:

1) треба платити відшкодування (нпр. за побиття людини);
2) матеріяльний стан хлібороба-довжника дозволяє йому заплатити цілий довг грішми без ніякої шкоди для нього (стаття 13—17).

Про інші полекші в найближчих числах „Діла“.

Збирайте датки і дарові книжки для заспокоєння духових потреб наших заточенців і шліть на адресу Т-ва „Просвіта“ у Львові, Ринок 10/І.

Наші музичні болячки.

(Докінчення.)

ГОЛОС НАРОДУ.

На щастя, не тільки я, але й найбільший ворог нашого народу, не може нині вирвати нам з рук ту величезну зброю в боротьбі за існування нашого народу, яким є музика. На щастя, ролю музики, її спонуки, як: творчість, самодисципліну, успішність збірної праці для ушляхотнення одиниці, змагання до краси і щастя і т. д. — зрозуміли у нас широкі маси. По селах і містечках повстають хори, дуті оркестри, музику застосовують як виразник народного життя майже на кожному полі, при кожній нагоді. Села шукають і добре оплачують тих, хто годен їх навчити. Ці люди твердої дійсности зрозуміли відразу, що життя без музики неможливе і що провід у цьому мистецтві мусить бути в руках фахівця, та що тому фахівцеві, як що він має дійсно по фаховому зробити своє діло, треба дати так само можливість прожитку з його фаху. Доба аматорського дилетантизму у провідників музичного мистецтва безповоротно минула. Тільки робота кваліфікованих фахівців може дати дійсні успіхи. І за це треба так само заплатити, як платимо лікареві, адвокатові, кооператорові, чи якому іншому фахівцеві. Тоді з одного боку той фахівець буде старатись зробити свою роботу якнайкраще, з другого боку суспільність буде дійсно зацікавлена в даному ділі, його розвитку й успіху.

ГОЛОСИ МІСТА.

Так. Село й містечко зрозуміло вже це. І зрозуміло це не тільки теоретично, але дійсно. Не тільки до глибини переконання, але до глибини... кишені!

На жаль, місто ще йде позаду. Людей, які не підуть на концерт, бо вони „умовилися на партію „рамі“, або таких, які „вже чули“ того чи іншого виконавця — знайдете ще дуже багато! Знайдете теж багато таких, які не підуть на концерт тому, що „не мають нової сукні“, або „вже цього місяця раз була“. Та найчастіше чуємо таке: „Дайте мені спокій! Весь вечір слухати тільки фортепіян чи сопран, чи якогось іншого одного виконавця — мене це нудить! От, якби ще щось було попри те, то інша справа!

Вихований на „ґрайзлерні“ добродійних концертів громадянин в своїй наївности часом навіть не підозріває, що причина „нудоти“ та взагалі непорозуміння музики є тільки в них самих. Треба вміти слухати, а на те, щоби вміти слухати, треба навчитись слухати. Не пасивно сприймати музику і то тільки таку, що сама „лізе в ухо“, але треба активно старатись пізнавати виразові засоби, якими оперує музика. Тільки тоді стане музика дійсною насолодою, бо внутрішньою потребою не тільки вражливої, але й думаючої людини!

Не забудьмо, що людина, яка живе в тиші й малопорушности сільського життя, цілковито розгублюється у вирі більшого міста. Не дивуймемося, коли непривичне ухо не може слідкувати — хочаб за такою дрібницею, як більша скількість тонів в короткій хвилині! Щож говорити про саму музику, яка остаточно, є конкретизацією тих думок чи настроїв, яких не можна було висказати ніяким іншим родом мистецтва, та для яких вислову має музика найбільш нетрівкий матеріял — тон, що постає в часі і просторі, відразу гине, а щоб видобути цей тон треба покласти довгі роки праці — крім відповідної здібности в цьому напрямку, званої музичним талантом!

МИ Й ІНШІ НАРОДИ.

Багато зла в цій справі накоїв самообман, що ми його постійно і вперто підтримуємо — буцім то ми, українці, архимузикальна нація. І з цієї рації нам не треба ніяких приготувань. Ми й так все знаємо, все розуміємо.

Боюсь, що мене можуть побити за „єресь“, що її зараз скажу.

Що в нас є більше здібности сприймати музику, як в інших народів, це правда. Але у великій мірі це рештки придбаної предками музичної культури, яку вони творили й плекали віками. Ми користаємо з цього, хоч утратили звязок зі самим активним культивуванням цього мистецтва, яке колись розвинули ми були до того, що воно було предметом „експорту“ для південної і східної Европи.

Та світ іде вперед. Одні з наших колишніх учнів нас перегнали, інші доганяють. А ми? дальше впиваємось самообманом, що сам факт, що ми українці — вистарчає для безспірного признання нашої музикальности! І нині, коли ті, що стоять на передових позиціях нашої музики, побачивши прірву між нами й рештою культурного світа та стали цю прірву заповнювати, за свою велитенську працю, за геройчні зусилля поставити нашу музику у перший ряд разом зі здобутками інших народів, за страшну натугу доконати цього в наших обставинах — за все це стрічали вони густо-часто незрозуміння, та — найстрашніше що може бути — байдужість до діла, яким гордиться кожна нація, а яке в наших обставинах є одним із чинників самозбереження народу!

А всеж, треба нам вірити в те, що коли наші т. зв. „низи“ зрозуміли велитенську ролю музики в житті нашого народу, що недалекий той час, коли всі верстви нашого громадянства зрозуміють і активно підтримають самих себе у загальному розумному і практичному в наслідках плеканні музичного мистецтва. В такому плеканні, яке повинно бути, та закине дотеперішній самообманний, загумінково вузький непродуктивний спосіб музикування!

Д-р Нестор Нижанківський.

—o—

ПО ШИРОКОМУ СВІТІ.

— До Праги приїхав шеф штабу югославянської армії д-р Медіч і шеф штабу румунської армії Антонеску.

— Палата льордів приняла закон про заборону революційної агітації в армії і фльоті.

— Делегат Гітлера фон Ріббентроп відбув одногодинну нараду з мін. Саймоном.

— У Білгороді судять підс. Шіяка і Вутуча за приналежність до тайної хорватської організації.

— Большевицьким амбасадором у Парижі призначений Володимир Потьомкін, большевицький амбасадор у Римі.

Катастрофальне зменшення українських студентів у Львові.

У середу 14. листопада ц. р. відбулася інавгурація шкільного року у львівському університеті. Ректор проф. д-р Чекановський виголосив інавгураційну промову, в якій зясував спадок студентства й умовини наукової праці. Загальне число студентів, записаних на шкільний рік 1934-35 доходить до 6.000; у 1913-14 на львівському університеті студіювало 5.332 студентів. Кількість студентів поляків не зменшилася. Катастрофально зменшилося число **студентів греко-католиків. Тепер їх записалось 1/3 з числа студентів греко-католиків з 1880 р.** Зате число студентів жидів збільшилося тричі і то коштом студентів греко-католиків.

При кінці інавгурації студенти-ендеки почали співати свій гимн і довели до авантюри.

З фільмового світа.

Карієра мистця світа в боксі.

ФІЛЬМА І СПОРТОВЦІ.

Щораз частіше спортовці з виробленою вже світовою славою стають цікавим обєктом для фільми. На місце „силачів" у роді Мацістеса, Лінкольна чи Джо Бономо, ангажують тепер до фільми мистців копаного мяча, пливання та боксу, особливо тих, що визначаються симпатичною поведінкою, людей молодих, що з успіхом зуміють грати ролі фільмових амантів.

Тому два літа мистець у плаванні за Олімпіяді в Льос Анджельос Джонні Вайсміллер здобув собі якстій розголос першою своєю фільмою „Людина-малпа". Небаром появиться друга фільма з цим небуденним актором п. з. „Тарцан і його приятелька". Такий самий успіх мав Бастер Ґрейб, теж світовий пливак, який задебютував з неменшим успіхом у фільмі „Син джунґлі". Тепер прийшла черга на боксера Макса Біра

З РІНҐУ НА ЕКРАН.

Він здобув недавно мистецтво світа, перемагаючи італійського чемпіона Прімо Карнеру. Ця перемога напевно принесе йому нові успіхи на фільмовому полі. Вже передше виступив він у фільмі „Боксер і жінка" та дав доказ, що з нього небудь який фільмовий актор. Цей молодець з чарівним, приємним (на думку американок!) усміхом, став небаром у фільмовому світі славний неменше, як був у боксі.

З КАЛІФОРНІЇ ДО НЮЙОРКУ.

Перший його замітніший виступ на боксерському рінґу був у 1930 році, коли спровадили цього молодого усміхненого велитня з родинної Каліфорнії до Нюйорку. Він мав боротися зі славним чемпіоном Ерніком Шафом. Завдяки своїм боксерським штучкам, веселій поставі та чемности став він миттю любимцем Бродвею. Перша стріча покінчилася перемогою Шафа. Зате два роки пізніше Бір сильно зреванжувався: Шаф був знокавтований.

БІР ПРОТИ ШМЕРЛІНҐА.

З цього часу слава Макса Біра стала загально відома. Завдяки свому власному стилеві боротьби і успіхам серед жінок став він героєм рінґу та любимцем публики. З черги переміг він Гінея, Санту, Левінського, Коба і Сундерського. В минулому році заповіли боротьбу Біра з німцем Максом Шмерлінґом. Змагання досягло вершка зацікавлення. Число розпроданих карт вступу перевищало кількість білєтів на змагання Карнери з Шаркеєм, де боролися за першенство світа. Навіть найбільші прихильники Біра не сміли й припускати про його перемогу. Вони не сподівалися, що великої будови німець, небезпечний у наступі та неподатний в обороні, найшов гідного противника. І ось Бакс Бір поборов його розмірно легко на очах кількатисячної публики.

ЗА МИСТЕЦТВО СВІТА.

Врешті в червні ц. р. прийшло до двобою найбільше цікавого в історії боксерського спорту, двобою Макса Біра з італійським переможцем Прімо Карнерою, яким каліфорнійський боксер здобув собі остаточно титул мистця світа. На ці змагання вислали з Голівуду окремих фільмових операторів. Що думає фільмовий світ про Макса Біра, про це свідчить уся американська преса, яка ворожить цьому талановитому боксерові нові успіхи у фільмі. Макс Бір має багато умовин на доброго фільмового актора. Є в нього досконалий профіль, зуби, уста, вуха й узагалі риси лиця й рухи ніяк не виказують тих прикмет, якими переважно визначаються атлєти. Усе в ньому нагадує елеґантного актора, що так і проситься на фільмового аманта. Крім цього відкрили в Біра інші вроджені здібности: він умів співати й танцювати, наче кабаретовий або ревієвий артист.

В ЧОМУ ТАЙНА УСПІХУ БІРА?

Фільмові актори мужеського пола нашої доби мають дві основні хиби. Вони є або за старі, як: Волес Бірі, Юрій Банкрофт, Іван Мозжухін, а молодші на смак нинішньої публики надто збабілі. Зате Бір є молодий, мужеський та гарний і цим саме перевищає він інших спортовців, Вайсмілера та Крейґа. Він має тепер 24 роки та важить близько 100 кільо. Прибувши до Нюйорку заявив він на вступі, що приїхав сюди за титулом мистця світа в боксі і що напевно це йому поведеться.

Америка любить людей, які мають про себе добре поняття, а Бір доказав, що йому можна вірити...

е. т.

Нафтовий монополь у Манджу-Ко.

ШАНГАЙ, 14. XI. ПАТ. З Манджуко повідомляють, що уряд Манджу-ко проголосив державний нафтовий монополь.

Чергова велика афера у Франції.

ПАРИЖ, 14. 11. ПАТ. Прокуратура департаменту Сени веде слідство в справі продажі фальшивих марок у хосен суспільних обезпечалень. Державний скарб має втрату 20 міліонів франків. Фальшівники, члени міжнародньої ватаги втікли за кордон. Марки друкувались за кордоном і щойно опісля продавано їх до Франції.

—o—

ЗАТОНУВ КОРАБЕЛЬ.

ТОКІО, 14. XI. ПАТ. Японський корабель „Екрію Мару", містоти 3.500 тон зі 60 моряками затонув на Японськім Морі.

—o—

5-годинна нарада большев. амбасадора.

ТОКІО, 14. XI. ПАТ. Вчора большевицький амбасадор Юренев відбув 5-тигодинну нараду з японським міністром закордонних справ Гіротою і обговорив декілька спірних справ. Покищо не дійшло до порозуміння у справ відлучі східно-китайської залізниці. Політичні кола заявляють, що переговори в цій справі посуваються наперед.

Змова у Мексику.

МЕКСИК, 14. 11. ПАТ. На приказ міністра внутрішніх справ поліція арештувала багато колишніх державних достойників. Між арештованими є ґен. Антоніо Сервіа де ля Мора. Причина арештування невідома. Кружляють поголоски, що проти уряду була змова.

—o—

ЯПОНІЯ БУДУЄ ЛЕТУНСЬКІ БАЗИ.

ТОКІО, 14. XI. ПАТ. Японське міністерство війни будує летунську базу на острові Рію-Шію на Тихому Океані, яка матиме велике стратеґічне і політичне значіння на випадок війни на Тихому Океані.

— Зміна в інвалідських рентах. Рада міністрів на засіданні 13. ц. м. приняла м. і. проект зміни постанови з 17. березня 1932 р. про інвалідські ренти. Розпорядок, який буде незабаром проголошений, привертає деяким категоріям інвалідів з б. непольських армій права, які мали перед оголошенням декрету з 28. жовтня 1933 р., і зрівнує їх висотою грошевої допомоги з інвалідами польської армії.

— Службові додатки за заняття учителів поза годинами навчання. М-ство освіти вияснило, що учителеві, який виконує обовязки керівника ґеоґрафічно-фізичного, товарознавчого, шкільної бібліотеки і т. п., не прислугує ніяка додаткова винагорода, бо ці праці звязані з цілістю учительської праці. Колиж учитель виконує канцелярійну роботу, що повинно бути лише виїмково, тоді повинен дістати за цю роботу таку винагороду, яку дістають помічні канцелярійні сили.

— Хто виграв на льотерії? В нинішньому тягненні Держ. Кляс. Льотерії впали виграні на такі числа: 50.000 зол. на ч. 75778. 10.000 зол. на ч. 7836 133580 113887. 5.000 зол. на ч. 56939 126402. 2.000 зол. на ч. 92620 95334 125220 175662 20919 32023 112319 125111. 1.000 зол. на ч. 33235 74327 113013 125384 37429 56356 92402. 500 зол на ч. 19188 35282 23953 43997 56207 70242 75866 106125 132674 148512 159603 26621 35265 50164 86074 154084 158041 163225 171242 179443. 400 зол. на ч. 1836 4279 16116 21390 38830 62493 84038 94977 105795 114760 125941 155368 167361 178337 22603 24789 36709 51694 93472 105239 105389 112256 124916 139964 140441 154088 168975 177982.

— За кольпортажу комуністичних летючок. Перед львівським судом присяжних станула Міна Штерн, приватна вчителька, за те, що кольпортувала між вояками на вулиці комуністичні летючки. Дістала за те 3 роки вязниці.

— Дезертир подвійним душогубом. Перед військовим судом в Перемишлі відбулася розправа проти дезертира з 5 п. с. п. Станислава Сроки за подвійне душогубство. Покинувши у вересні ц. р. самовільно свій полк, стаціонований в Перемишлі та озброєний військовим крісом, пішов разом зі стрільцем Палашем до Берези Королівської пов. Ланьцут і там застрілив на полі двох селян: Антона Грабаря й Антона Дмитровського з пімсти за побиття у квітні 1930 р. Опісля два місяці волочилися оба по лісах, аж 7. ц. м. Срока, почуваючись занадто загроженим погонею жандармерії, сам зголосився у військовій команді в Ніску, віддаючись добровільно в руки справедливости. Жандармерія відставила його до Перемишля, де поставлено його перед наглий суд. Проти Палаша, якого теж зловлено, ведеться нормальне доходження. Стан. Сроку засуджено на розстріляння. Командант перемиського корпусу ґен. Ґлуховський затвердив присуд. Президент держави не помилував Сроки, тому його розстріляв плютон підгалянських стрільців на одному з фортів з околиці Перемишля.

— Краєва хроніка. До маґазину блаватних товарів фірми Цобель у Жовкві вломилися злодії й вкрали товари вартости 20 тисяч зол. — В селі Бродках пов. Львів 48-літн. господар Сенько Іванонько застрілив 42-літну замужню жінку Емілію Маврер, після чого відобрав собі життя. — У лісі біля Пробіжни (пов. Золочів) найшли вбитого бандита Ґольонка. — У Тернополі при копанні землі під фундаменти при вул. Подільській Нижній викопали два кґ. старих міляних грошей з 1763. р.

— Львівська хроніка. На суботу скликали міську раду для вибору двох віцепрезидентів і 8 лавників. — Біля кіна „Атлянтик" злодій вирвав Льолі Зільберфельд торбинку з перстенями та готівкою 50 зол. На розі вул. Сонішевої та Цехової злодій вирвав торбинку Берті Фростіґ із 35 зол. — Під аптикою Лазовського при вул. Городецькій пробував відобрати собі життя при помочі ножичок 26-літній кімнатний маляр Іван Білокур з причини заведеної любови. Десперата в грізному стані відставили до шпиталю. — При вул. Вузькій з хати Йос. Сіґаля злодії вкрали біжутерії, ґардероби й ін. річей на 2.000 зол. З хати студентки Рупівни (Кохановського 23) вкрав злодій 155 зол. — Арештували якогось Юліяна Ф., що в читальні „Осолінеум" витинав жілеткою фейтони з річника ґазети. Управа „Осолінеум" вивісить таблицю із описом цієї події, щоб відстрашити від подібних некультурних учеників інших.

— З Польщі. У звязку з вбивством начальника суду в Тарнобжеґу, Стан. Кшоса, арештовано крім душогуба Ґабрієля Чехури також жінку вбитого судді, томущо справа має багато неясностей. — У Варшаві арештовано урядовця мін. суспільної опіки, Фр. Токарського, що як інструктор заведення обезпечень злефравдував

дував 8.000 зол. — В Кракові засуджено чотирьох студентів університету, ендеків, на кару 7—14 днів арешту за заворушення.

— **Безконечна бандитська історія.** Після нападу 11. ц. м. на лісничівку в Білобережках під Переворськом ославлений бандит Мачуґа з товаришем Колодзейом втікли до Розбожа, де сховалися в домі Катерини Букової, нареченої Мачуґи. Довідалася про це поліція і розставила довкола стежі. В ночі на 12. ц. м. два агенти підійшли до хати Букової, а тоді впали з вікна два стріли, які дав шваґер Мачуґи, М. Стахевич, щоб остерегти бандитів. Заалярмовані бандити вискочили крізь вікна, дали кілька стрілів до поліції і почали втікати. Поліція зловила Стахевича, а Мачуґа і Колодзей окружили село і пішли гостинцем в напрямі Переворська. Незабаром надійшов проти них постерунковий Карло Матейко. Він сховався за деревом і допустивши бандитів до себе на кільканацять кроків, освітив їх електричною ліхтаркою. Тоді впали до нього чотири револьверові стріли. Поліцай почав відстрілюватися, а тимчасом бандити кинулися до втечі. Мачуґа перескочив рів і втік полями знову в сторону Розбожа, а зате Колодзея досягло шість куль в голову і груди, наслідком чого він впав трупом. Найдено при ньому два револьвери з набоями, вкрадені попереднього дня в Білобережках. А тимчасом Мачуґа, згубивши капелюх і електричну ліхтарку, втік. У звязку з поліційною облавою арештовано Катерину Букову, Мих. Стахевича і свояка його Стемпака. За Мачуґою глядає дальше поліція. Зловити його трудно, бо по селах біля Переворська находиться багато його товаришів, що дають йому допомогу й захист, очевидно дістаючи від нього гроші або ріжні крадені річи.

— **Новий поступ залізничої техніки.** На стацію Ґренд Сентрел в Ню Йорку приїхав недавно новий потяг лінії Юніон-Пасіфік Рейлровд. Він їхав з Льос Анджелес над Тихим Океаном 57 годин і скоротив час їзди на 13 годин проти попереднього осягу швидкости. Потяг, зложений із 6 ваґонів, збудованих з алюмінію і нового мотору ситеми Дізеля. Нові ваґони мають зовсім інший вигляд від будованих дотепер, в горі вужчі, долом ширші і дуже легкі. Крім скорочення часу новий потяг зискує ще на виданках. Президент тої залізничої лінії Гарімен каже, що вже з кінцем теперішньої зими буде такий потяг їздити між Ню Йорком і Шікаґо.

— **Постійна подорож Цепеліном між Европою та Америкою.** До Ню Йорку прибув директор німецької фабрики Цепелінів д-р Екенер, щоби поробити в Ню Йорку приготування до постійного повітряного руху з Америки до Европи. В розмові з репортерами сказав, що він будує новий великий Цепелін, який буде постійно літати з Европи до Америки й назад. Повітроплав буде возити людей і почту. В новому повітроплаві є місце на 300 осіб, а також на почтові посилки. Екенер каже, що кошти подорожі не будуть багато більші від корабельних і за карту їзди бальоном треба платити коло 400 долярів. Почту буде возити тільки за звичайною оплатою і не рахує на державні підмоги, як це було звичаєм дотепер при вводжені нових засобів перевозу. Повітроплавство між Европою й Америкою вже настільки удосконалене, на думку д-ра Екенера, що нема ніякого страху за нещасливі випадки. Дорога з Америки до Европи буде тривати коротше ніж з Европи до Америки, а це тому, що звичайно віють вітри з Европи. Що плян Екенера не є фантазією, доказом цього те, що він поважно говорив про закупно площі на летунський майдан в Ню Йорку. Це має сфінансувати компанія Ґудір з Акрону, Огайо. Та компанія будувала недавно великі повітроплави на плянах Екенера.

— **Третім найбільшим містом на світі** є тепер Токіо. На основі урядових обчислень в дні 1. жовтня ц. р. в столиці Японії жило 5,663.352 мешканців, з того 2,983.632 мужчин і 2,679.720 жінок. Приріст населення в порівнанні з минулим роком виявився цифрою 177.140 осіб. Щодо числа населення Токіо після Льондону і Ню Йорку стоїть на третім місці.

— **Омлет з 108.000 яєць.** Найбільший омлет на світі усмажився проти людської волі в Лісбоні, в стейті Огайо. Ваґон, що віз 108.000 яєць, наслідком зудару потрясся так сильно, що всі яйця побилися. Одночасно ваґон почав горіти і з яєць спікся омлет, який виріс так сильно, що розсадив стіни розбитого воза.

З дороги життя.

Княжий дар.

Від правди не відступлю навіть за пільзнера ні бурґунда. Таксамо нелегко себе стримую, коли бачу, що людям діється кривда. Та найбільше терплю, коли кривда діється моїй професії. Тоді ідеали звязані з інтересом.

Від двох днів сумно мені, бо прочитав я фейлетон свого товариша від професії п. з. „На літературну премію“. Хто не читав, цьому пригадую: „Т-во письменників і журналістів“ збирає фонд на літературну нагороду за 1934 рік. Не вірите? Ще більше я не вірю, що „Народня Гостинниця“ дала на цю ціль княжий дар... 10 зол. себто словами: тисячу сотиків...

Горі імієм сердца! В нас є все таки зрозуміння для культури й мистецтва. Тож я певний, що ти, бідне українське письменство, і процвітеш, позеленієш, мов Іорданові святії береги.

Заохочені жертвенністю свого громадянства письменники почнуть писати драми, повісти, новелі, поезії... Блиснуть нові таланти, як вогненні стовпи, так, що на другий рік ми... Ні, аж паморока забиває, коли про це подумаю.

Декому може видасться дивне, що „Народна Гостинниця“ дала аж 1.000 сотиків на фонд літературної премії, але це має своє обоснування. Треба знати умовини і не брати все поверхово.

Є нас у Польщі 8 міліонів, якби кожен дав сотик на цю ціль, то було би 8 міліонів сотиків, себто 80 тисяч зол. Але, що трудно так оподаткувати весь нарід, управа „Н. Г.“ — як мені дехто пояснив, — дала за себе сотика.

Дуже люблю і ціню директорів, головно таких, що безкорисно, довгими роками працюють для добра якоїсь установи. Розумію, що голова „Просвіти“, „Рідної Школи“ або іншої такої громадянської установи за свою працю дістає врешті портрет, який завішують на спомин там, де він працював.

Але хто займає добре платне становище у підприємстві торговельного характеру і є напр. директором готелю, той міг би з портретом не квапитись або замовити його для власної хати, на власні гроші.

Ясно, що директор готелю не є обовязаний розумітись на літературі і може не знати, яка пропорція є між його портретом (за громадські гроші) за 2.000 зол. і літературною жертвою — вартости 10 зол. На це „Народна Гостинниця“ має телефон, щоб могла ним порозумітись з якимнебудь часописом і на те піднаймає кімнати, щоб могла стягнути з ліжка якогонебудь гостя з провінції, нехай відповість запросовня: скільки можна дати на літературу, коли на власний портрет даємо 2000 зол.?

Тиберій Горобець.

— **Ріжні вістки.** Державний довг Зл. Держав дійшов до рекордової суми 25,395.702.294 дол. — 11. ц. м. чехословацький міністер закорд. справ Бенеш у роковини перемиря виголосив у Празі перед мікрофоном промову по англійськи, призначену для Зл. Держав. — Югославянський громадянин Соломон Барух дав паризькому університетові фондацію з нагоди вбивства короля Олександра, щоб у Парижі мав постійно утримання один югослав. студент. — У Ленінграді і Москві впали три дні тому перші сніги. — У Ню Йорку при ліцитаційній продажі бібліотеки д-ра Террі за перше видання Шекспіра заплатили 9750 дол. — В Америці відсвяткували 50-літні уродини жінки президента Рузвельта.

ДИВОГЛЯДИ.

СТРУСИ БУДУТЬ ЛІТАТИ.

У Капштадті роблять цікаві досліди зі струсами. Хотять їх навчити літати, бо предки їх у передісторичних часах напевне вживали крил, щоб рухатись у повітрі. Іде тут про те, щоб розвинути у струсів сильні мязні крил. Покищо струси вчаться скакати, помагаючи собі крилами. Коли ще навчать літати курки, треба буде за яйцями їздити літаками.

З нових видань.

Повість про декабристів на Україні.

(Юрій Косач: „СОНЦЕ В ЧИГИРИНІ“. З передслівям і примітками М. Голубця. „Українська Бібліотека“, 1934.)

Імя Ю. Косача для нашого читача — нове. Розкинені ним поезії у журналі „Назустріч“ могли і не звернути уваги нашої публики; поетичні засоби за останніх 10 літ так ускладнились, що пересічний інтеліґент нелегко відріжняє справжнього поета від кепського віршуна.

Хто мав нагоду заапайомитись із деякими рисами таланту цього поета, буде здивований, побачивши його прізвище на обгортці „Української Бібліотеки“. Популярна повість? патріотична? Патріотична, але не популярна у значінні загальнодоступности. При всій ясности провідної думки, з якою Косач проводить цю річ, сама тема насуває занадто багато труднощів, щоб пройти мимо них із такою безжурністю, як це робить більшість авторів наших історичних повістей нашої доби.

Тма — preважка: участь українців в орґанізації декабристів і все культурне тло, на якому йшла боротьба проти царату, за людські права та за національну свідомість. Рух, що йшов із глибини української нації, мав тісні звязки із своболюбними европейськими ідеями. Літературні подуви, Наполеон, наше і чуже дворянство, великі мрії і буденщина, що скапувала кровю темних рабів. Матеріялу тут стільки, що можна би розмахнутись і на кілька томів.

Косач накреслив собі енерґійною рукою рямці, поза які не хоче виходити. Короткі глави, замісць епічних характеристик кілька заввag і натяків, прискорений темп дії. Хвилинами жаль стає, що автор не має часу зупинятись при історичних іменах, щоб додати до них портрет, хвилинами нарис до портрету затирає факти, які мусить він убгати у повість, щоб дати в ній „історичні дані“.

Довкола ідеї незалежности України крутяться нині наші автори, наче політики, що хотять себе рятувати останнім патріотичним арґументом. Косач не пішов за тим шнурком, якого тримаються сентиментальні балакуни з остраху, щоб не втратити ґрунт під ногами. Він поринає в атмосфері доби і черпає з неї почування, що хвилюють його, наче були неймовірною радісною новиною.

Цей молодий автор — уже мистець слова, ознайомлений із неодною тайною свого „ремесла“. Має власний стиль, соковиту мову, втягає у себе архаїзми, дає новотвори, має дві неоцінені прикмети культурного письменника, прикмети дуже рідкі у нас: уяву і зрозуміння для іронії. В усій повісті відчуваємо драматичний нерв, як і слід там, де живемо серед настрою змови і підготови до великого пориву, від якого залежить доля людей і хід історичних подій.

Стиль, запах атмосфери, ось один приклад:

„Старий Лука тимчасом запрягав у старовинну брику буланих, дебелих меринів, добру вязку сіна приторочував, вівса набрав, бо в тих коршмах, а не дай Боже, по панах полову дають тогорічно, а вівса як на сміх — так бубонів. Але любив мандрівки, зрештою, хто їх влітку не любить, як пахнуть луги свіжим сіном, як куриться дим угору від чабанських огнів, як трави черґуються, межуються з пшеницями, з ячменями, як біжать, біжать у далечінь, хвилясті, неспокійні з деркачами, з суґаками, з перепілками, з жайворонком, а потім на зміну їм підуть видми, кучугури з синім вересом, узлісся з загайником березовим, ольховим, ліщиною і підуть далі берези срібнокорі, клени й ясені, дуби кремезні та широколисті... і пливе віз між травами, як чайка і нема йому зупину ніде, хіба на смузі лісовій, що синім поясом обрій заперезує...“

Можна таким фраґментом залякати на смерть нашого інтеліґента, що страх не любить ботаніки ані взагалі описів природи у повістях. Та в Косача саме таких описів дуже мало і частіше треба жаліти, що дія йде надто хутко як на цікавий сюжет, що міг би нас хвилювати довше.

Покищо маємо тільки першу частину повісти, але і вона дає нам уже повноту враження. Коли з інших томів „Української Бібліотеки“ не залишиться і сліду на складі і література не згадуватиме про них ніколи, наклад Косачевої повісти, якби залишився і наполовину, може спокійно ждати смакунів і тих, що мусять поцікавитись від чого Косач починав свою літературну працю.

Після повісти Самчука „Волинь“ — нова — недільна страва на бідному столі нашої [illegible] літератури.

ж. р.

З театру.

МЕРІЯМ-ЛУЖНИЦЬКИЙ: „*АКОРДИ*“, комедія на 3 дії. (Саля театру „Ріжнородностей“.)

Є це спроба психольоґічної т. зв. сальонової песи, драматичного роду, майже у нас невідомого. Вже хочби з того погляду спроба ця заслуговує на признання; дає вона підставу сподіватись, що автор може в цьому напрямку дати ще справжній літературний твір.

Цей перший не злий, але і не добрий. Глядач без допомоги критики бачить, що йому бракує: акції. Треба бути непересічним драматурґом, щоб зважитись написати 3 дії на 4 особи, не маючи сюжету, т. зв. анекдотичного матеріялу.

Французькі автори, спеціялісти від любовних три- і чотирокутників або придумують нові ситуації або звертають усю увагу на психольоґічну проблему. „Акорди“ не йдуть ані в одному ані другому напрямку. Життя, щоправда, може виглядати таке змеханізоване як бачимо на сцені, але песа саме тим ріжниться від життя, що добуває з нього тільки моменти — цікаві, характеристичні.

Почували ми ввесь час, як автор вагається між чисто ліричною драмою і комедією; зупинився посередині і до кінця песи не знав, яким акордом закінчити ці добре всім відомі „Акорди“ закоханих сердець. Не була це ані життєва обсервація, ані проблема, а тільки спроба, чи не можнаб торкнутись питань, які щодня переживаємо. Автор устами лікаря кинув неодин добрий дотеп і цим оживляв недостачу акції. Найслабше виходили місця з сентиментальними присягами, цілунками та обіймами. Такі оклики як: „Я тебе кохаю!“ „Я би тепер своє життя віддала за тебе!“ мусять мати за собою дуже настроєву атмосферу, сильно підготовану, щоб не шкрябали душу банальним дисонансом. Музика, що пробує витворити цей настрій і плине невідомо звідки, найкраще повинна би йти з радія або ґрамофону, бо символам у такій чисто реалістичній песі вступ заборонений.

Є в „Акордах“ два добрі типи: лікаря і професора; це вже багато; жаль тільки, що вони засуджені на пасивність. Грали песу назагал добре. П-і Свірська — природна і щира, мала нелегке завдання виправдати факт, що всі в ній кохаються; не її вина, що вона не професійна драматична артистка, що вміла би в деяких хвилинах захопити нас своїм поривом, як це виходило з песи. П. Сорока здивував нас як комік своєю поважною, наскрізь передуманою, викінченою креацією. П. Ольський був весь час дуже добрий як резонер і на деякі його афоризми саля відповідала оплесками. П. Тарнавський грав тільки як аматор і брак доброго, привабливого актора для такої важкої банально-сентиментальної! ролі сильно відбився на загальному вражінню песи.

Публика досить численна. При найближчій виставі цієї песи радимо іншим перевірити особисто чи не скривдили ми автора і акторів. *м. р.*

ХОЧЕТЕ ОРҐАНІЗОВАНО НЕСТИ ПОМІЧ українським інвалідам? Впишіться в члени Українського Т-ва Допомоги Інвалідам! Річна вкладка 6 зол., або 50 сот. місячно. Для робітників, селян і студентів вкладка знижена до половини.

З кіна.

КІНО „АТЛЯНТІК“: „МАСКАРАДА“.

Австрійська поважна критика називає цю фільму рідкої продукції тріюмфом. Режисер Віллі Форст, актори першорядні, з іменами, що можуть приваблювати: Павля Вессели, Чехова, Гільда Штольц, Макс Павлявен. Про сценариста звичайно забуваємо, але в цьому випадку Вальтер Райш дав твір, що наближується одним кутом до літератури, другим до життя.

Хто памятає зперед 20 кількох літ ілюстрації в мюнхенівському журналі „Юґенд“ — Резніцека, відразу зрозуміє пікантність сюжету. Сюжет узятий з правдивої події. Резніцек намалював раз потртрет дами, що мала на собі тільки маску і зарукавок. Дама позичила собі зарукавок від своєї проєктованої братової. Зарукавок був єдиний у своєму роді, бо став нагородою на маскараді; всі пізнавали його на портреті, що випадково попав до журналу. Чоловік дами з зарукавком — не тільки хірурґ, але і страшенне заздрісний. Так починається ця складна інтриґа, запозичена з життя, яке вміло робити кінові несподіванки людям, заки ще кіно було відоме.

В основу, на перший погляд легкого сюжету покладений глибший мотив. Великосвітський Дон-Жуан переходить небуденну крізу, яка йде по лінії найсимпатичнішого для кіноманів настрою. Початок фільми т. зв. експозиція, трохи довгий, але глядач швидко погоджується з ним, коли бачить, чому він необхідний. Серед повені ефектовних, поверховних фільм, „Маскарада“ займає зовсім виняткове становище; це фільма літературно оброблена.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Театр „Заграва“: під артист. проводом В. Блавацького.

Старий Самбір:

15. XI. „Святе Полумя“.
16. XI. „Мужчина з минулим“.
17. XI. „Шан-Тонг“.
18. XI. „Земля“.

Український Нар. Театр ім. Тобілевича:

Скалат:

15. XI. „Залізна Острога“.
16. XI. „Запорожець за Дунаєм“.

Зі Скалата іде Грималова і Теребовлі.

Великий Міський Театр.

Четвер, 15. XI. год. 7·30 веч. „Чоловік і надчоловік“. Абонамент Або неважний.
Пятниця, 16. XI. год. 7·30 веч. „Чоловік і надчоловік“.

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 15. XI. год. 7·30 веч. „Під прикусовою управою“.
Пятниця, 16. XI. год. 7·30 веч. „Під прикусовою управою“.

Кіна.

АПОЛЬО: Друга частина „Нуждарів“ „Париж у вогні“.
АТЛЯНТИК: „Маскарада“.
ВАНДА: „Ярмарок кохання“, „Чудотворець“.
ҐРАЖИНА: „Марія“ (Анна Беля), „Приблуда“.
КАСІНО: „Танок кохання“.
КОЛІСЕЙ: „Танцюристка з Шикаґо“ ревія „Пекло“.
КОПЕРНИК: „Весняна парада“ (Франціска Ґаль).
МАРУСЕНЬКА: „Весняна парада“ (Франціска Ґаль), ревія: „Веселий пол“.
МІРАЖ: „Джанні Ґергард“, „Що раз вище“ (Гарольд Льойд).
МУЗА: „Кіт і скрипка“, „Кохає, любить, шанує“.
ПАЛЯС: „Що мій чоловік робить у ночі“.
ПАН: „Цісарські лови“ (Лео Слезак) і ревія „Гуляй душа“.
ПАСАЖ: „Новітній Робінзон“ і ревія.
РАЙ: „Чи Люцина це дівчина“.
СВІТ: „Колиб я мав міліон“, „Тайна звіринця“.
СОНЦЕ: „Дівча з гір“ і ревія.
СТИЛЕВЕ: „Чорний кіт“ (Борис Карлов) і ревія.
УТІХА: „Жінка під контролею“ та ревія.
ХИМЕРА: „Іх Ексцеленція цілує“ (Джан Ґейнор, Анрі Ґара).

Закордонне радіо.

Четвер, 15. листопада 1934.

Відень (506,8) 15·50 Концерт, 18·00 Квінтет форт. Ґ-моль Мілер-Германа, 20·00 „Вікторія та II гузар“ оп. Абрагама, **Братислава** (298,8) 17·20 Арії з іт. опер, **Кошиці** (259,1) 13·35, 18·50 Для Закарпаття, **Прага** (470,2) 17·20 Пісні, **Париж** (1648) 13·30 Концерт, **Мадрид** (274) 22·00 Спів, **Берлін** (356,7) 17·40 Італ. оп. дуети, **Франкфурт** (251) 19·50 Пісні в супр. лютні, 22·30 Єнсенові пісні, **Гамбург** (331,9) 23·40 Пфіцнерові пісні, **Ляйпціґ** (382,2) 18·20 Військ. концерт, **Мінхен** (405,4) 20·10 „Марія Стюарт“ траг. Шіллера, **Будапешт** (550,5) 12·05 Сальон. орх., 17·35 Циг. музика, 19·05 Спів, **Міляно** (368,6) 20·45 „Сорока-злодій“ оп. Росінія, **Рим** (420,8) 17·00 Вок.-інстр. концерт.

Пятниця, 15. листопада 1934.

Відень (506,8) 17·25 Фортепян, 19·40 Симф. концерт. **Братислава** (298,8) 19·30 „Евген Онєгін“ оп. Чайковського, **Брно** (325,4) 19·30 „Чотирьох мужиків“ муз. ком. Вольф-Фераріа, **Прага** (470,2) 17·00 Камер. муз., 19·10 Вок. концерт, **Прага II.** (249,2) 14·40 Спів, **Париж** (1648) 13·30 Концерт, 21·00, „Вільгельм Тель“ песа Шіллера. **Мадрид** (274) 21·00, 22·45 Оп. і форт. музика, **Рига** (514,6) 16·40 Лотиські пісні, **Берлін** (356,7) 17·00 Ваґнерові твори, 18·40 Вес. пісоньки XVIII ст., **Кенігсвустергавзен** (1571) 23·00 Симфонія Альтенберґа, **Кельн** (455,9) 17·15 Пісні, **Мінхен** (405,4) 19·20 Спів (Шуберт, Брамс), **Будапешт** (550,5) 12·05, 17·05, 18·05 Концерт, 19·30 Опера, 23·00 Військ. музика, **Міляно** (368,6) 11·30 Легка муз., 17·10 Вок. інстр. концерт, **Рим** (420,8) 16·00 Академія св. Сесилії (хор), 20·45 „Капітан Франческе“ оп. Маріо Кости.

Львівське радіо.

Четвер, 15. листопада 1934.

6·45 Ранішня авдиція, 7·50, 22·00 Рекл. концерт, 11·57 Сиґнал часу, 12·03 Метеор. вістки. 12·05 Огляд преси, 12·10, Про старе Вильно (для молодших дітей), 12·30 Музика, спів, 13·00, 13·10 Полудн. денник, 13·05 З ринку праці, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Сальон. музика з ґр. пл., 16·30 Форт. resіталь, 16·45 Лекція фр. мови, 17·00 Театр Уяви: „Ганка шукає дороги до щастя“ ком. Денелівни, 17·50 Листи та програми, 18·00 Сільва рерум, 18·05 Балачка з Тувімом (фейл.), 18·15 Концерт: Бетовенові сонати, 18·35 Віольончелеві твори (Ґасп. Касадо, ґр. пл.) 18·45 Що читати (поет. новини), 19·00 Хор. співи (ґр. пл.), 19·20 Акт. фейл. 19·30 Сальон. муз. з ґр. пл., 19·50, 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Легка музика, спів (Ґр. Турнай), 20·45 Веч. денник, 20·55 Як працюємо, 21·00 Концерт симф. орх., форт., 21·45 Погляд на світ (фільософ. культура), 22·15 Лекція танку, 22·35, 23·05 Танк. музика, 22·45 „Шопенів фортепян“ Кипр. Норвіда (рецитації, форт.),

Пятниця, 15. листопада 1934.

6·45 Ранішня авд., 7·50, 22·40 Реклям. концерт, 11·57 Сиґн. часу, 12·03 Метеор. вістки, 12·05 Огляд преси, 12·10, 13·05 Концерт, 12·45 Про переоблювання одежі, 13·00 Полудн. денник, 15·30 Експорт, 15·35 Біржа, 15·45 Концерт сальон. орх., 16·45 Авд. для хорих, концерт, 17·15 Кам. концерт, 17·50 Моди, 18·00 Сільва рерум, репертуар театрів, 18·05 Вогнище працюючої молоді, 18·15 Спів, музика, 18·45 Відч.: Миш, 19·00 Легка музика, 19·20 Актуальн. фейл., 19·30 Танк. музика, 19·50 19·56 Спорт. вістки, 20·00 Хвилина краєзн. т-ва, 20·05 Муз. балачка, 20·15 Симф. концерт; Веч. денник, Як працюємо, 22·30 Рецитації поезій, 23·05 Танк. музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові у приватних оборотах 5.28 зол.

У Варшаві були такі курси: Льондон 26·52, Париж 34·92·—, Берлін 213·15, Ціріх 172·00, Амстердам 358·30, Прага 22·10, Італія 45·38, Нюйорк кабель 5·30 1/2, Нюйорк чеки 5·30 1/4.

Золото: Доляри 8·91—8·93, Франки фр. 34·30—34·60 Дукати 81·70—82·20, Корони 35·80—36·30, Рублі 45·50—46·30.

Срібло: Корони 0·30, рублі 1·20, фльорени 0·70.

ЗБІЖЕ.

Ціни парітас Підволочиська	від	до	льоко Львів від	до
Сімя конопляне	26·50	33·00		

Інші курси незмінені.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в днях 15. і 16. листопада ц. р. кооперативам платив за:

	льоко Львів.
1 кг. масла десерового	2·10 зол.
1 л. молока	0·15 „
1 л. сметани	0·60 „
1 к. яєць	4·00—4·10 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і сметану вдержана, на молоко і яйця сильна.

Маслосоюз повідомляє, що від 14. листопада ц. р. не купує ніякої птиці аж до відкликання.

ОПОВІСТКИ.

Оголошені у вчорашньому числі „Діла“ Загальні Збори Видавничої Спілки „Діло“ в дні 30. листопада з технічних причин не відбудуться. Їх речинець оголосимо.